

CONTRIBUȚIA UNIUNII EUROPENE LA PACEA ȘI SECURITATEA GLOBALĂ

THE EU'S CONTRIBUTION TO GLOBAL PEACE AND SECURITY

Daniel ROPOT

Universitatea de Stat din Moldova

e-mail: *danielropot1107@gmail.com*

CZU 061.1EU:351.86(100)

Rezumat. Articolul investighează evoluția Uniunii Europene dintr-un „actor civil” în furnizor de securitate cu vocație globală, în contextul multiplicării amenințărilor hibride, al competiției geopolitice și al războiului din Ucraina. Analiza pornește de la fundamentele juridice – de la PESC instituționalizată prin Tratatul de la Maastricht la PSAC și Busola Strategică – și evidențiază rolul noilor instrumente: PESCO, Agenția Europeană de Apărare și Facilitatea Europeană pentru Pace. Studiul arată că UE a desfășurat peste 35 de misiuni civile și militare în Balcanii de Vest, Sahel, Cornul Africii și Orientul Mijlociu, combinând formarea forțelor locale, monitorizarea frontierelor și operațiuni navale precum EUNAVFOR Atalanta. Parteneriatul cu NATO rămâne pivotul apărării colective, însă Uniunea își urmărește autonomia strategică prin consolidarea capacităților proprii și diversificarea parteneriatelor cu ONU, UA și ASEAN. Diferențele de viziune dintre statele membre, lipsa unei armate europene și cerința unanimității în Consiliu limitează viteza de reacție și coerența externă. Crizele energetice, atacurile cibernetice și dezinformarea scot în evidență vulnerabilitățile interne, dar și necesitatea unei coordonări politico-militare mai strânse. Concluzia subliniază că, pentru a deveni un actor strategic credibil, UE trebuie să armonizeze interesele naționale, să investească durabil în capacități comune și să îmbine instrumentele civile și militare sub o viziune geopolitică unitară. Articolul este elaborat în cadrul implementării proiectului Jean Monnet Chair „EU’s role in the emerging international system” (EUREIS), nr. 101126798.

Cuvinte-cheie: securitate, Uniunea Europeană, pace, politică de securitate și apărare comună, misiuni externe, strategie globală, cooperare internațională.

JEL: F51, H56, F53

Abstract. The article traces the European Union’s transformation from a predominantly civilian power into a security provider with global ambitions amid mounting hybrid threats, great-power rivalry and Russia’s war against Ukraine. Building on the legal foundations laid by the Maastricht Treaty’s CFSP and deepened through the Common Security and Defence Policy (CSDP) and the 2022 Strategic Compass, the study highlights new instruments such as PESCO, the European Defence Agency and the European Peace Facility. Since 2003 the EU has conducted more than 35 civilian and military missions—from EUFOR Althea in Bosnia to EUTM Mali and EUNAVFOR Atalanta—combining capacity-building, border management and naval security. While the NATO alliance remains the cornerstone of collective defence, Brussels pursues strategic autonomy by enhancing indigenous capabilities

and expanding partnerships with the UN, African Union and ASEAN. Yet divergent national interests, the absence of a standing EU army and the unanimity requirement in the Council constrain decision-making speed and external coherence. Energy shocks, cyber-attacks and disinformation reveal internal vulnerabilities and the need for tighter politico-military coordination. The paper concludes that, to become a credible strategic actor, the EU must reconcile national preferences, invest sustainably in common capabilities and blend civilian and military tools within a unified geopolitical vision. The article has been prepared within the framework of the implementation of the Jean Monnet Chair project “EU’s Role in the Emerging International System” (EUREIS), No. 101126798.

Keywords: *security, European Union, peace, Common Security and Defence Policy, external missions, global strategy, international cooperation.*

JEL: F51, H56, F53

Introducere. Într-un context internațional marcat de instabilitate, conflicte armate recurente, terorism, amenințări cibernetice și provocări transfrontaliere, menținerea păcii și asigurarea securității globale reprezintă priorități esențiale pentru comunitatea internațională. Uniunea Europeană (UE), în calitate de actor regional integrat și promotor fervent al multilateralismului, și-a asumat în ultimele decenii un rol tot mai activ în arhitectura securitară internațională. Deși nu dispune de o armată proprie și acționează preponderent prin mijloace diplomatice, economice și civile, UE a demonstrat capacitatea de a influența semnificativ mediul internațional, contribuind la prevenirea conflictelor, stabilizarea regiunilor afectate de crize și sprijinirea reconstrucției post-conflict.

Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC), pilon central al acțiunii externe a Uniunii, a fost concepută pentru a oferi răspunsuri concrete la amenințările contemporane, prin desfășurarea de misiuni civile și operațiuni militare în zonele de conflict din Europa, Africa, Orientul Mijlociu și Asia. Complementar, Strategia Globală a UE și noul concept de „busolă strategică” reflectă intenția Uniunii de a-și consolida autonomia strategică și de a acționa mai ferm în vecinătatea sa și pe plan global. Capacitatea de a acționa într-o Uniune de 25, 27 sau mai multe state, va depinde în mare măsură de abilitatea conducerii politice de a defini țeluri strategice și a impulsiona implementarea lor în politica curentă. Din acest punct de vedere, „Constituția Europeană” învederează un progres cert prin instituirea funcțiilor permanente de președinte al Consiliului European și Ministru al Afacerilor Externe al Uniunii. [1, p. 7]

În plus, diplomația preventivă, acordarea de asistență umanitară, susținerea dezvoltării durabile și promovarea statului de drept constituie instrumente fundamentale prin care UE contribuie la o ordine internațională pașnică și stabilă. Totuși, eficiența acțiunii Uniunii Europene în domeniul păcii și securității este influențată de o serie de factori interni și externi. Divergențele de interese între statele membre, lipsa

unei politici externe comune consolidate, dependența de alianțe tradiționale precum NATO, precum și concurența strategică tot mai accentuată cu actori globali precum Rusia și China, constituie obstacole semnificative în calea afirmării unei voci unice și coerente la nivel internațional.

Gradul de investigare a problemei la momentul actual. Literatura dedicată rolului Uniunii Europene în promovarea păcii și securității globale s-a dezvoltat pe mai multe paliere analitice – strategic, politic-instituțional și juridic – reflectând etapele de maturizare a Politicii Europene de Securitate și Apărare (PESA) și, ulterior, a Politicii de Securitate și Apărare Comune (PSAC). Primele contribuții de referință, precum volumele coordonate de Institutul European din România ori studiile UN-SAR (Moștoflei, Coșcodaru) din prima decadă post-2000, au trasat arhitectura conceptuală a PESA, insistând pe inițiativele Battle Groups-1500 și pe mecanismele de gestionare a crizelor [1, 4, 5]. Ulterior, lucrările lui C. Moștoflei și V. Popa (2008) și sesiunile CSSAS din 2010 au extins analiza asupra capacității UE de a proiecta stabilitate dincolo de granițele sale, reliefând cooperarea cu NATO și dilemele „*putere civilă vs. actor militar*” [3, 6].

Dimensiunea doctrinară a fost completată de documente programatice recent actualizate – Carta Albă a Apărării a României (2021) și evoluțiile PSAC reflectate în rapoartele politicii de securitate europeană – care contextualizează contribuția statelor membre la inițiativele UE de apărare integrată [2]. În paralel, abordările de politică externă și integrare – de la analiza istorică a lui Ch. Zorgbibe (1998) la cele mai noi cercetări asupra Busolei Strategice – conturează tranziția UE de la actor civil la furnizor de securitate, subliniind totuși limitările decizionale și dependența de consensul interguvernamental [7].

Studii aplicate recente, precum lucrarea L. Beniuc (2024), examinează eficiența misiunilor civile și militare ale UE în Balcanii de Vest, Sahel sau Vecinătatea Estică, arătând că succesul operațional este adesea condiționat de resursele limitate și de fragmentarea strategică între statele membre [8]. Dincolo de aceste contribuții, rămân lacune semnificative: (1) evaluări holistice asupra impactului cumulativ al instrumentelor UE (sanctiuni, parteneriate de securitate, busola strategică) în raport cu noile amenințări hibride și cibernetice; (2) studii comparative despre sinergia PSAC–NATO în zone gri de competență; (3) analize empirice asupra eficacității noilor Facilitate Europeană pentru Pace în sprijinul partenerilor vulnerabili.

Prin urmare, deși baza teoretică și normativă este solid conturată, cercetarea rămâne deschisă unor investigații integrate care să coreleze performanța operațiunilor UE cu capacitatea sa de a acționa strategic unitar în actualul mediu global de securitate.

Materiale utilizate și metode aplicate: Pentru a oferi o imagine coerentă și nuanțată asupra rolului Uniunii Europene în promovarea păcii și securității globale,

cercetarea a pornit de la o triadă de surse primare: tratatele constitutive (în special articolele 21, 42–46 TUE și 215 TFUE), documentele programatice – Strategia europeană de securitate (2003), Strategia globală (2016) și Busola strategică (2022) – precum și deciziile Consiliului privind lansarea misiunilor PSAC. Aceste texte juridice și politice constituie scheletul normativ al analizei și permit identificarea evoluțiilor doctrinare ale UE, de la „putere civilă” la furnizor de securitate. Pentru a corela intențiile strategice cu performanța în teren, am recurs la rapoartele instituționale ale Serviciului European de Acțiune Externă, ale Agenției Europene de Apărare și la fișele de misiune publicate pe EULEX, EUTM și EUFOR, care furnizează date cantitative (bugete, personal, indicatori de progres) și calitative (lecții învățate, recomandări interne) indispensabile unei evaluări empirice.

Metodologic, studiul îmbină patru instrumente complementare: *Analiza normativ-juridică* descifrează obligațiile și marjele de manevră conferite de tratate, explicând de ce deciziile de securitate rămân preponderent interguvernamentale și cum funcționează clauzele de solidaritate și asistență reciprocă. *Analiza comparativă* este aplicată pe trei studii de caz – EUFOR Althea, EUTM Mali și EUNAVFOR Atalanta – pentru a evidenția variațiile de mandat, resurse și rezultate, precum și impactul cooperării cu NATO sau ONU. *Urmărirea procesului decizional* permite reconstruirea etapelor cheie din adoptarea Busolei strategice, relevând efectul crizelor exogene (Crimeea 2014, Ucraina 2022) asupra coeziunii politice. *Evaluarea critică de impact* evaluează congruența dintre obiectivele declarate și rezultate, utilizând indicatori de stabilitate regională, dezvoltare instituțională locală și percepția comunităților beneficiare.

Rezultatele obținute în baza analizei științifice efectuate. Uniunea Europeană și-a consolidat treptat profilul de actor global în materie de securitate printr-un cadru juridic și instituțional care reflectă voința statelor membre de a acționa concertat în favoarea păcii și stabilității internaționale. Politica Externă și de Securitate Comună (PESC), respectiv Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC), formează coloana vertebrală a acestui cadru, fiind rezultatul unui proces de integrare care a evoluat semnificativ în ultimele decenii.

Fundamentele juridice ale implicării Uniunii Europene în domeniul securității au fost puse prin Tratatul de la Maastricht (1992), care a instituit PESC ca pilon distinct al noii arhitecturi instituționale europene. Această dimensiune a fost aprofundată ulterior prin Tratatul de la Amsterdam (1997), iar apoi reformulată semnificativ de Tratatul de la Lisabona (2007), care a adus o integrare mai coerentă a politicilor externe, transformând PSAC într-o componentă integrantă a PESC. Astfel, tratatul a conferit Uniunii personalitate juridică și i-a permis să acționeze mai eficient pe scena internațională, inclusiv prin semnarea de acorduri internaționale și desfășurarea de misiuni civile și militare.

Din punct de vedere instituțional, mai multe structuri contribuie la implementarea și coordonarea politicii de securitate a Uniunii. Consiliul European stabilește orientările strategice generale, în timp ce Consiliul Afaceri Externe adoptă deciziile operative. Comisia Europeană, deși nu este un actor central în domeniul securității dure, joacă un rol esențial în politicile complementare, precum dezvoltarea, cooperarea internațională sau ajutorul umanitar.

Una dintre cele mai importante inovații instituționale introduse de Tratatul de la Lisabona a fost crearea funcției de Înalt Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate, care acționează simultan ca vicepreședinte al Comisiei Europene și președinte al Consiliului Afaceri Externe. Această dublă calitate are rolul de a asigura coerența între dimensiunea externă a politicilor Uniunii și politica de securitate. În plus, Înaltul Reprezentant coordonează activitatea Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE), un organism esențial în elaborarea și punerea în aplicare a politicii externe și de securitate, care funcționează ca un adevărat „minister de externe” al Uniunii. Pe lângă aceste structuri, Agenția Europeană de Apărare (AEA) sprijină dezvoltarea capacităților militare ale statelor membre, facilitează cooperarea industrială și tehnologică în domeniul apărării și contribuie la întărirea bazei industriale europene de securitate și apărare.

Un alt mecanism important este Cooperarea Structurată Permanentă (PESCO), lansată în 2017, care permite unui grup de state membre să colaboreze mai strâns în domeniul apărării, dezvoltând proiecte comune și consolidând interoperabilitatea forțelor armate. Astfel, Uniunea Europeană dispune în prezent de un cadru normativ și instituțional robust care îi permite să contribuie efectiv la securitatea globală. Deși natura interguvernamentală a

PESC și PSAC implică decizii luate prin consens, mecanismele create în ultimele decenii au sporit capacitatea Uniunii de a acționa unitar în fața provocărilor de securitate contemporane. În ciuda anumitor limitări structurale, cum ar fi lipsa unei armate europene propriu-zise, UE continuă să își consolideze poziția ca furnizor de securitate regională și globală. Regiunea noastră beneficiază decisiv de avantajele majore furnizate de procesul de armonizare a Politicii Europene de Securitate și Apărare (în prezent PSAC) cu noua filozofie a Alianței privind gestionarea crizelor, care duce practic la dezvoltarea apărării europene, element de complementaritate al adaptării NATO la noul context de securitate [2].

Strategii politice și militare sunt convinși că obiectivul politicii UE de optimizare a structurii și definire a cadrului PESA în contextul internațional actual, de asigurare a unei capacități reale de gestionare și rezolvare a aspectelor de securitate specifice continentului este unul fundamental pentru viitorul de pace și prosperitate al europenilor [3, p. 39]. Strategiile Uniunii Europene în domeniul păcii și securității

reflectă ambiția acesteia de a fi un actor global responsabil, capabil să gestioneze crize internaționale, să prevină conflicte și să contribuie la ordinea globală bazată pe reguli. Aceste strategii sunt elaborate pentru a răspunde schimbărilor din mediul internațional de securitate și pentru a întări coerența acțiunii externe a Uniunii.

Un document de referință în acest sens este *Strategia europeană de securitate* din 2003, intitulată „*O Europă sigură într-o lume mai bună*”, care a subliniat pentru prima dată necesitatea ca UE să își asume un rol activ în promovarea stabilității globale. Aceasta a evidențiat principalele amenințări – terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă, conflictele regionale, eșecurile statale și criminalitatea organizată – și a subliniat nevoia de acțiune preventivă, parteneriate multilaterale și angajamente ferme în zonele de conflict. Având în vedere noile provocări internaționale, precum conflictele hibride, atacurile cibernetice sau instabilitatea din vecinătatea estică și sudică, Uniunea Europeană a adoptat în 2016 Strategia Globală pentru politica externă și de securitate a Uniunii Europene, sub titlul „*Viziune comună, acțiune comună: o Europă mai puternică*”, care a extins abordarea UE privind securitatea, incluzând dimensiuni, precum apărarea colectivă și cooperarea militară, reziliența statelor și societăților partenere, guvernanta globală, parteneriatele internaționale și securitatea umană. Un accent important este pus pe „autonomia strategică” a Uniunii – adică capacitatea de a acționa independent atunci când este necesar – și pe dezvoltarea unei abordări integrate care combină instrumente diplomatice, economice, de apărare, umanitare și de dezvoltare. Strategia Globală a UE a pus, de asemenea, bazele unei serii de inițiative complementare, precum *Planul de acțiune european pentru apărare*, *Cooperarea Structurată Permanentă (PESCO)* sau *Instrumentul European pentru Pace (European Peace Facility)*, adoptată în anul 2021, care permite finanțarea misiunilor militare și a livrărilor de echipamente către parteneri externi, sprijinind astfel eforturile de stabilizare în regiunile afectate de conflicte.

Un element important al acestor strategii este și componenta de prevenire a conflictelor și mediere, prin intermediul căreia UE sprijină dialogul între părți aflate în conflict, reformele în domeniul justiției și al statului de drept, precum și reintegrarea post-conflict. De asemenea, în contextul geopolitic actual marcat de războiul din Ucraina, Uniunea și-a reafirmat angajamentul față de ordinea internațională bazată pe norme și față de securitatea colectivă în parteneriat cu NATO. O identitate europeană în domeniul securității și un rol european în materie de apărare, reflectate în construcția unui pilon european în sânul Alianței, vor servi intereselor statelor europene și vor permite, totodată, întărirea solidarității atlantice.[4, p. 21]

În ansamblu, strategiile Uniunii Europene reflectă un echilibru între aspirațiile normative – promovarea păcii, a drepturilor omului și a democrației – și nevoia de acțiune concretă și adaptabilă într-un context internațional volatil. Ele oferă un cadru

coerent pentru intervențiile UE în afara granițelor sale, fie prin misiuni civile și militare, fie prin sprijin bugetar, diplomatic sau umanitar, confirmând astfel statutul său de actor global în domeniul păcii și securității.

Implicarea practică a Uniunii Europene în domeniul păcii și securității globale se materializează prin desfășurarea de misiuni externe și construirea unor parteneriate strategice cu organizații internaționale și state terțe. Aceste acțiuni reflectă voința Uniunii de a-și asuma responsabilitatea globală pentru stabilitate, prevenirea conflictelor și consolidarea păcii durabile. În fața atâtor schimbărilor geopolitice, strategice și tehnologice, a complexității amenințărilor asimetrice și transfrontaliere, implementarea și evoluția conceptului de spațiu european unic de securitate și cooperare s-au dovedit că sunt și rămân o necesitate. Fondat pe aspirația comună de dezvoltare în securitate și stabilitate a continentului, conceptul presupune un dinamism și o capacitate sporită de gestionare a crizelor, de restabilire a păcii, de desfășurare a operațiilor umanitare sau de evacuare a resortisanților [5, p. 18].

În cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună, UE a desfășurat, de la începutul anilor 2000, peste 35 de misiuni și operațiuni civile și militare în Europa, Africa, Orientul Mijlociu și Asia. Aceste misiuni au avut obiective variate: sprijinirea statului de drept, formarea forțelor de poliție și securitate, controlul frontierelor, medierea conflictelor sau asigurarea unui climat de securitate post-conflict.

Un exemplu relevant este *Misiunea EUFOR Althea în Bosnia și Herțegovina*, începută în 2004, care are scopul de a menține un mediu sigur și stabil, consolidând în același timp instituțiile locale. În Africa, Uniunea a fost implicată în misiuni, precum *EUTM Mali* (Misiunea de instruire a armatei maliene), *EUCAP Sahel Niger* și *EUNAVFOR Atalanta*, o operațiune navală desfășurată în largul coastelor Somaliei pentru combaterea pirateriei maritime. Aceste misiuni nu doar contribuie la securitatea regională, ci previn și efectele indirecte asupra Europei, precum migrația ilegală, traficul de arme și instabilitatea. În paralel cu aceste misiuni, Uniunea dezvoltă și parteneriate strategice, cele mai importante fiind cu NATO, Națiunile Unite, Uniunea Africană, OSCE și ASEAN.

Colaborarea cu NATO este esențială pentru complementarea capacităților militare și evitarea duplicării eforturilor. De exemplu, UE și NATO cooperează în domeniul precum apărarea cibernetică, mobilitatea militară, combaterea amenințărilor hibride și securitatea maritimă.

Parteneriatul Uniunii Europene cu ONU are o dimensiune fundamentală, având în vedere că multe dintre misiunile UE se desfășoară în sprijinul sau în cooperare cu ONU. Uniunea este, de asemenea, unul dintre principalii contribuibili financiari la operațiunile de menținere a păcii desfășurate sub egida ONU. În același timp, relațiile cu Uniunea Africană au fost consolidate prin sprijin logis-

tic, formare, asistență umanitară și promovarea bunei guvernări în statele africane afectate de conflicte interne.

Implicarea UE în misiuni externe este ghidată de principiile dreptului internațional, de respectarea drepturilor omului și de promovarea guvernantei democratice. Prin aceste misiuni și parteneriate, Uniunea își confirmă angajamentul față de o abordare multilaterală și cooperativă a problemelor globale de securitate.

Deși Uniunea Europeană și-a consolidat rolul de actor global în materie de pace și securitate, realitățile geopolitice și limitările instituționale pun în evidență o serie de obstacole care afectează eficiența și coerența acțiunii sale. Provocările actuale, de la conflicte armate la presiuni interne și externe, testează capacitatea Uniunii de a răspunde rapid și eficient în situații de criză. Edificarea spațiului unic de securitate și cooperare nu este scutită de „crizele construcției europene”, ce relevă o Europă a diversităților, în care lărgirea UE este un proces dificil, deloc simplu și linear [6].

Una dintre cele mai semnificative limite este lipsa unei armate europene proprii și dependența de voința politică a statelor membre. Deciziile privind misiunile externe sau sancțiunile internaționale necesită unanimitate în Consiliul UE, ceea ce încetinește procesele decizionale și poate conduce la blocaje. Divergențele de interese între statele membre, în special în raport cu vecinătatea estică sau sudică, afectează coerența politicii externe comune.

Un alt obstacol este reprezentat de resursele financiare și militare limitate ale Uniunii comparativ cu alte puteri globale, precum SUA sau China. Deși contribuie semnificativ la asistența umanitară și dezvoltare, UE nu dispune de capacități de proiecție militară comparabile cu cele ale NATO, ceea ce reduce influența sa în zone de conflict intens.

UE se confruntă și cu amenințări hibride tot mai sofisticate: dezinformarea, atacurile cibernetice, ingerințele străine în procesele democratice sau presiunile energetice exercitate de regimuri autoritare. Războiul din Ucraina a evidențiat vulnerabilități în securitatea energetică și în dependențele strategice, dar și necesitatea unei consolidări mai rapide a autonomiei strategice europene. Totodată, credibilitatea Uniunii Europene ca actor global este pusă la încercare de anumite incoerențe în relațiile externe. De exemplu, pozițiile ambigue față de regimuri autoritare, acordurile economice cu state care încalcă drepturile omului sau lipsa unei reacții ferme în anumite crize umanitare slăbesc imaginea UE ca promotor autentic al valorilor universale.

Pe plan intern, ascensiunea forțelor populiste și eurosceptice poate eroda sprijinul politic pentru extinderea implicării externe a Uniunii. În același timp, gestionarea migrației și securitatea frontierelor continuă să provoace tensiuni între statele membre, influențând negativ solidaritatea europeană și disponibilitatea de a acționa colectiv în afara granițelor. În fața acestor provocări, Uniunea Europeană este chemată

să regândească instrumentele sale de acțiune, să investească în capacități de apărare comune, să îmbunătățească coordonarea între instituții și să reafirme angajamentul față de valorile sale fundamentale. Doar printr-o abordare coerentă și solidară, bazată pe o viziune strategică unitară, UE poate continua să joace un rol semnificativ în promovarea păcii și securității globale.

Uniunea Europeană își construiește strategia de securitate globală și prin raportare la relațiile cu alte puteri majore ale sistemului internațional. Interacțiunile cu Statele Unite Americii, China și Rusia influențează nu doar politicile externe și de apărare ale UE, ci și capacitatea sa de a contribui eficient la stabilitatea globală.

Relația UE cu SUA. Relația transatlantică reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai securității europene. SUA sunt principalul aliat strategic al majorității statelor membre ale UE în cadrul NATO, iar cooperarea bilaterală dintre Bruxelles și Washington este vitală pentru gestionarea crizelor internaționale, contracararea terorismului și consolidarea ordinii internaționale bazate pe reguli. În pofida unor divergențe ocazionale privind abordările diplomatice (de ex. în Orientul Mijlociu sau privind China), parteneriatul UE-SUA rămâne solid, mai ales în contextul actualei agresiuni ruse în Ucraina. De asemenea, SUA și UE cooperează în domenii emergente precum securitatea cibernetică, combaterea dezinformării și protejarea infrastructurii critice.

Relația UE cu China. Relația cu China este complexă și adesea ambiguă. Pe de o parte, China este un partener comercial important pentru Uniunea Europeană; pe de altă parte, este considerată un „concurrent strategic” în ceea ce privește promovarea valorilor democratice și a drepturilor omului. În domeniul securității, UE este preocupată de militarizarea Mării Chinei de Sud, de tensiunile din jurul Taiwanului și de politica de expansiune tehnologică a Chinei, în special în domeniul telecomunicațiilor (precum 5G). Deși cooperarea diplomatică și economică continuă, UE încearcă să dezvolte o strategie de autonomie strategică pentru a-și reduce dependența de Beijing și a-și apăra interesele esențiale în plan global.

Relația UE cu Rusia. Relațiile dintre UE și Rusia au devenit tensionate și marcate de confruntare deschisă, mai ales după anexarea Crimeii în 2014 și declanșarea invaziei ruse în Ucraina în 2022. Uniunea Europeană a adoptat un set amplu de sancțiuni împotriva regimului de la Kremlin și a intensificat sprijinul militar, umanitar și economic pentru Ucraina. Din perspectiva UE, Federația Rusă reprezintă o amenințare sistemică la adresa ordinii internaționale, a granițelor recunoscute internațional și a valorilor democratice. În paralel, UE lucrează la întărirea flancului estic al Europei și la diversificarea resurselor energetice pentru a limita influența Moscovei. Invazia militară a Rusiei împotriva Ucrainei și pandemia Covid-19 au evidențiat vulnerabilitățile politicilor de susținere a păcii, securității și prosperității

UE: capacitatea de a face față neașteptatelor provocări și nevoia de pregătire. Pregătirea pentru a contracara amenințările tradiționale și netradiționale, la nivel global și în cadrul Uniunii, a fost testată și dovedită ca rezerva de îmbunătățire.[7, p. 203]

Concluzii. Într-un context internațional caracterizat de instabilitate, fragmentare și amenințări hibride, Uniunea Europeană își consolidează treptat profilul de actor relevant în promovarea păcii și securității globale. Politicile sale externe, de securitate și apărare reflectă un efort constant de adaptare la noile provocări geopolitice, inclusiv conflictele regionale, terorismul internațional, crizele umanitare, amenințările cibernetice și competiția strategică dintre marile puteri.

Pe parcursul acestei lucrări, s-a evidențiat faptul că Uniunea Europeană acționează simultan ca furnizor de securitate, mediator diplomatic și promotor al normelor internaționale, apelând atât la instrumente civile, cât și la mijloace militare. Participarea în operațiuni externe, cooperarea strânsă cu partenerii globali și dezvoltarea capacităților de apărare în cadrul inițiativelor precum PESCO demonstrează intenția UE de a-și spori autonomia strategică fără a rupe legăturile transatlantice esențiale. De asemenea, relațiile cu alte puteri – SUA, China și Rusia – scot în evidență complexitatea echilibrului dintre cooperare, competiție și apărarea valorilor democratice. Cu toate acestea, UE se confruntă în continuare cu provocări semnificative, precum lipsa unei politici externe complet integrate, diferențele de viziune între statele membre, limitările bugetare și dependența de NATO în ceea ce privește apărarea colectivă. Aceste constrângeri subliniază necesitatea unei coerențe sporite și a unei voințe politice comune pentru consolidarea dimensiunii sale geopolitice. Astfel, Uniunea Europeană este chemată să devină nu doar un garant al păcii pe continent, ci un actor strategic cu vocație globală, capabil să promoveze o ordine internațională stabilă, echitabilă și durabilă.

Referințe bibliografice

1. Uniunea Europeană: Politica Europeană de Securitate și Apărare. Institutul European din România, 2005. Disponibil: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/publicatii/Securitate_si_aparare.pdf [Accesat: 03.04.2025].
2. Carta Albă a Apărării. Ministerul Apărării Naționale a României. 2021. Disponibil: <https://www.cdep.ro/bp/docs/F932220978/Carta%20Alba.pdf> [Accesat: 03.04.2025].
3. Impactul evoluției relațiilor internaționale asupra mediului de securitate: a X-a sesiune anuală de comunicări științifice cu participare internațională: București, 18-19 noiembrie 2010 / Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate; coord.: dr. Constantin Moștoflei. București: Editura Universității

- Naționale de Apărare „Carol I”, 2010. Disponibil: https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/cssas%20-%20sesiunea%20anuala%20de%20comunicari%20stiintifice%20-%202010.pdf [Accesat: 04.04.2025].
4. Colonel dr. Ion COȘCODARU, *Conceptul, Battle Groups -1500» în consonanță cu politica europeană de securitate și apărare, în România - membru al Alianței Nord-Atlantice*, Universitatea Națională de Apărare, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004
 5. MUREȘEAN L., POP A., BONCIU F. *Politica europeană de securitate si apărare - element de influențare a acțiunilor României in domeniul politici de securitate si apărare*, Institutul European din România, București 2004.
 6. MOȘTOFLEI Constantin, POPA, Vasile. Rolul UE în asigurarea securității globale. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2008. 125 p. Disponibil: https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/rolul_eu_in_asigurarea_securitatii_globale.pdf [Accesat: 04.04.2025].
 7. ZORGBIBE, Charles, Construcția europeană, trecut, prezent și viitor. București: Editura Trei, 1998.
 8. BENIUC, Liliana. Contribuția Uniunii Europene la pacea și securitatea globală. În: *Întărirea securității și stabilității în noile realități naționale, regionale și globale*, 12-13 mai 2023, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poli-grafic al Universității de Stat din Moldova, 2024, pp. 200-212. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/211144 [Accesat: 04.04.2025].